GAZETA LWOWSKA.

We Srodę — Ner. 25. — 3. Marca 1830.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z *Wiédnia.* —

N. Pan raczył najwyższém Swojém pismem gabinetowém z dnia 28. Stycznia r. b. mianować wojskowego *Superiora* Franciszka Jerzego Rzebaun, honorowym Kanonikiem katedralnej kapituły Tarnowskiéj.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Podług wiadomości z Wejmaru umarła tamże w dniu 14. Lutego J. K. Wysokość owdowiała W. Xiężna Ludwika Sasko-Wejmarsko-Eisenachska, z domu Hessen-Darmstadzka, po kilkotygodniowéj chorobie. Urodzona w Berlinie d. 30. Stycznia 1757, zaślubiona Xięciu Karolowi Augustowi Saskowejmarskiemu w d. 30. Paźd. 1775, ukończyła zatém 73 lat życia swojego.

Zjednoczone Niderlandy.

Druga Izba Stanów powszechnych słuchała na posiedzeniu swojém w dniu 11. Lutego, na którém znajdowało się 70 Członków, raportu wydziału centralnego względem projektu do prawa o cle dotyczącém się przywozu, wywozu i przewozu. Narady nad tém prawem rozpocząć się mają w dniu 15. b. m. Komissyja do próśb zdała w końcu posiedzenia sprawę z prośby dotyczącej się miejscowości.

Wydawcy Dziennika „Courier de Pays-Bas" i Dz: „Belge" uwięzieni zostali z powodu ogłoszenia listu P. Potter, względem otworzenia składki narodowéj, ku wsparciu urzędników przez rząd oddalonych.

Zmarły Dziekan Kapituły w Doornick Hrabia Vanderdilft zapisał tamecznym ubogim 10,000 złh.

Znany malarz Odeveare, uczeń Dawida, umarł w Hadze w 52 roku życia swojego.

Koncert, który Panna Sonntag w dniu 7. t. m. dała w Leodyjum, był bardzo liczny; śpiewaczkę przyjęto przy wnijściu oklaskami, które po każdéj aryi powtarzano. W dniu 10. wyprawiła Panna Sonntag drugi i ostatni koncert.

Wielka Brytanija i Irlandyja.

W dniu 2. Lutego wieczorem, Hrabia i Habina Jersej dali wielki obiad Xięciu Leopoldowi, Ministrom i zagranicznym dyplomatykom.

W dniu 3. wysłano z urzędu osadniczego depesze do Sir Jerzego Don do Gibraltaru.

Według gazet londyńskich z dnia 4. Stycznia protokół względem Grecyi został ostatecznie podpisany przez Pełnomocników trzech połączonych Mocarstw i Xiążę Leopold Sasko-Koburgski mianowany jest tym protokołem Panującym Xięciem tego kraju.

P. Massey Dawson zanieść chce protestacyją do Parlamentu przeciwko wyborom, w Limerick, z powodu zaszłych tamże rozruchów i gwałtów.

Podczs rozpraw w Izbie niższéj w dniu 4. Lutego oświadczył P. Huskisson: Zdaniem mojém, kraj, a mianowicie klassa reprodukująca, ma żądania i cierpi, lecz nie jest w stanie upadku i zguby; niektórzy upatrują przyczynę tego w chwilowym niedostatku pieniędzy kruszcowych; wszakże twierdzenie to trudno jest dowieść, albowiem teraz widać więcéj w stolicy pieniędzy, niżeli dawniéj. Widzimy, iż obligacyje Izby skarbowéj po 2 1/4 proc. płacą po 75 szyl. premijum, widzimy, za jak mały procent można mieć codziennie pieniądze. Jestto oczewiste faktum, że w jednéj części produkującego przemysłu nastąpiło zatamowanie, w drugiéj zbytek kapitałów panuje. Jeżli nawet pomyliliśmy się w latach 1819, 1825 i 1826 (czego przyznać nie mogę), tedy lepiej byłoby pozostać przy teraźniejszém prawodastwie, jak wystawiać kraj na niepewność przez nowe odmiany w systemacie pieniężnym. Słuchajcie! Słuchajcie! (względem stosunków zagranicznych powiedział): Pożądaną jest dla mnie, iż mowa od tronu przytacza ukończenie wojny między Rossyją a Portą jedynie jako faktum, bez uczynienia w téj mierze dalszych uwag. Uznana jest to zasada, iż niepodległość Turcyi do utrzymania równowagi europejskiéj jest nieodzowną, a ta okoliczność obowiązuje rząd okazać, że traktat między Rossyją a Turcyją nie nadweręża téj zasady. Jak dokumenta będą Izbie przełożone, będzie dosyć czasu do dojścia, jak daleko stoso-

wano się do ducha traktatu z dnia 6. Lipca. Co się zaś dotycze Portugalii, spodziewam się, iż jakkolwiek na ostatnich obudwóch posiedzeniach unikano dotknąć zewnętrznych stosunków, wszelako nie obejdzie się bez tego, aby nie przedsięwziąć śledztwo, które się stało potrzebnem. Zapowiedziano uznanie Don Miguela; jeżli będzie wykonane, zatem Izba musi mieć więcéj objaśnienia, niżeli na przeszłem posiedzeniu. Żałuję, rzekł daléj, iż mowa od tronu, która powinna była dotknąć wszystkich przedmiotów powszechnego interesu, nie zawiera żadnéj wzmianki o wojnie na drugiéj półkuli ziemskiéj. Traktat pokoju i przyjąźni istnie z Mexykiem; rozumiałem, iż rząd namieni coś o swoich usiłowaniach, aby przemysł angielski zabezpieczyć w owym kraju od łupieztw, i wspierać przywrócenie pokoju w nowych Państwach. Mowa od tronu nie czyni także żadnéj wzmianki o Irlandyi. Myślałem, iż po wielkim czynie sprawiedliwości na ostatniem posiedzeniu (emancypacyi katolików) sądowie się Izba, czyli ten środek zrodził wszystkie dobrodziejstwa, jakich się z innymi spodziewałem. Sądziłem, że ten wielki czyn sprawiedliwości, pojednania i zaradzenia, w ostatniéj mowie od tronu tak silnie zalecany, istotnie wielkie przyniósł korzyści. W końcu powiedział: Wspieram poprawkę, ponieważ lepiéj wyraża stan rzeczy i sposób myślenia Izby, niżeli pierwotny adres. — P. Peel zaczął swoję mowę od tego, iż Pana Huskisson obwiniał o inkonsekwencyją, albowiem na przeszłych posiedzeniach sprzeciwiał się wszelkiemu rozpoznaniu systematu monety, handlu jedwabiem i t. d., a teraz zarzuca rządowi, niewiedząc jakie tenże przełoży środki. Co się dotycze, iż nie namieniono w mowie od tronu o Irlandyi, sądzę, że po wykonaniu środka, który tak mocno Irlandyją obchodził, i gdy kraj ten został w prawach wraz z resztą Państwa porównany, nie było potrzeby namieniać szczegółowo o części kraju, który się w niczem od innych części nie różni. Od czasu przyjęcia owego środka możnaby o obudwóch krajach powiedzieć:

. . . *Paribus se legibus ambae*
Invictae gentes aeterna in foedera mittant.

Zapewniam, że stan Irlandyi jest teraz daleko lepszy i spokojniejszy, niżli przed ostatniem posiedzeniem. Między poselstwem Prezydenta Ameryki północnéj a mową Króla, uczyniono porównanie z ujmą ostatniéj. Sposób, w jaki Prezydent namienił, czyni rządowi Króla Jmci i narodowi największą radość i chętnie korzystam z téj sposobności, aby powtorzyć wyrazy przyjaźni i przychylności, jakich ten znamienity mąż względnie Anglii użył. (Tu odczytał P. Peel miejsce z mowy Prezydenta Jacksona, ściągające się do Anglii.) Daléj uczynił P. Peel uwagę, iż ta sama nędza, która w Anglii przypisują niedostatecznéj reprezentacyi, panuje także i w Ameryce, gdzie reprezentacyja oparta jest na ogólnem głosowaniu; — że od lat 30 nie przyjęto poprawki w adressie, i że i teraz nie masz do tego powodu. Gdyby się poprawka utrzymała, na ten czas twierdziłaby Izba, iż we wszystkich częściach kraju panuje nędza i wszystkie produkcyjne interesa kraju pod ciężkim uciskiem stękają. Byłożby to przyzwoitą z takiem twierdzeniem wystąpić w obliczu kraju i całéj Europy, nie zażądawszy wprzód dokumentów, z których jedynie rozpoznania, możnaby takie twierdzenie przypuścić? — P. Peel, podobnie jak Xiążę Wellington w Izbie wyższej, odwołał się do ilości wywozu towarów roku zeszłego, przewyższającego wszystkie przeszłe lata i do powiększenia się wewnętrznego handlu, aby dowiódł, iż nie tak powszechną jest nędza, jak sądzą. Ta sama nędza z resztą jest we Francyi, Ameryce północnéj, a nawet w saméj Rossyi, gdzie zniżono procenta, aby wesprzeć rolnictwo. Daléj nie należy spuszczać z uwagi pory roku, które w całéj Europie miały dotkliwy wpływ. Nakoniec oświadczył się za utrzymaniem teraźniejszego systematu monety.

Na posiedzeniu Izby niższéj w d. 5. Lutego doniósł P. W. Hawey, że w d. 25. t. m. uczyni wniosek do ustanowienia komitetu dla wspierania dochodów Korony. Starszy gminny Waithman oznajmił, iż w d. 9. t. m. przełoży Izbie wniosek, który okaże wykaz przywozu i wywozu z 1798. P. O'Connell złożył prośbę kilku Katolików Dublinskich przeciwko bilowi ściągającemu się do zarządu gmin, którą kazano wydrukować; — P. Spring Rice prośbę z Limerick względem handlu wschodnio-indyjskiego, i wraz zapytał się, czyli istotnie prawdziwy jest list umieszczony przez Dziennik Times, jakoby od Lorda Ellenborough do Gubernatora Indyj, mówiący o tamecznych wyższych sądach; poczem wszczęły się dość długie rozwagi, w ciągu których wyraził się P. J. Bankes, że list ten był w poufaniu napisany, i Lord Ellenborough nie może mówić, czyli był należycie wydrukowany, lub nie. Ogólnie musi oświadczyć się przeciwko ogłoszeniu onego. P. Hume rzekł: „Odebrałem odpis pomienionego listu z Kalkuty i takowy został we wszystkich Gazetach Kalkuckich i Bombajskich wydrukowany. Spodziewam się, iż list ten będzie w Parlamencie rozpoznany.“ P. Brougham powiedział, iż niech będzie jak chce, wszelako pokazuje się z tego listu, iż im usłużniejszy okazuje się sędzia rządowi, tem jest przyje-

mniejszy. Z reszta sądzi, że Sir J. Malcolm, lub jego przyjaciele ten list wydrukowali. — P. Peel oświadczył nakoniec, że list ten był pisany na prędce i może nie z należytą uwagą. — Lord Russel nie zdawał się być tém usprawiedliwieniem zaspokojony, a Sir J. Mackintosh rzekł własnie, że pomieniony list zadał niepodległości sędziów w Indyjach silny cios. Lord Russel oznajmił, iż w d. 23. uczyni wniosek, aby miasta Manchester, Leeds i Birmingham wybrały Członków do Parlamentu. (Oklaski.) — Lord Osborne zapowiedział wniosek ściągający się do taxy od słodu. Na zapytanie P. Robinsona oświadczył P. Peel, iż okoliczność względem amerykańskiéj żeglugi z naszemi osadami zachodnio-indyjskiemi będzie pod rozwagę wzięta. Gdy nakoniec uczyniony został wzniosek dla posłuchania raportu z adressu; powstał Lord Palmerston, i oświadczył swoje zdanie względem wielkiéj rozciągłości istniejącéj nędzy. Większa część złego pochodzi z odmiany środków zapłaty. Cieszę się, mówił, iż zapowiedziane są środki względem różnych przedmiotów wewnętrznego zarządu. Atoli i zewnętrznych okoliczności nie mogę zamilczeć, i mianowicie zdaje mi się, że wojna w Turcyi nie zakończyła się całkiem ze sławą i korzyścią Anglii. Oczekuję przyrzeczonych w téj mierze papierów, i spodziewam się, że do wykonania Londyńskiego traktatu przyzwoite kroki będą przedsięwzięte. Co się zaś dotyczé uznania Dom Miguela, tedy nie trzeba zapominać, że honor Anglii jest wtém interessowany, iż w Portugalii istnieją dwa stronnictwa i dwa rządy. Mowca naganiał najście Mexyku i zakończył mówiąc, iż sam sobie winien oświadczyć, że się nie zgadza z zasadami Anglii względnie zagranicznéj polityki. — P. Peel rzekł, iż rząd we wszystkich zagranicznych środkach miał na uwadze honor i interesa Anglii. Teraźniejsza wojna była skutkiem zarozumienia Turków. Radziliśmy nieustannie Turcyi dopełnienie traktatów, i aby Rossyi dała to, do czego ma prawo. Co się dotyczé Portugalii, nie byłoby mądrze, aby przemocą oręża Królowę Donnę Maryją narzucać ludowi, który się temu sprzeciwia.

Francyja.

Król postanowieniem Swojém z d. 10. Lutego mianuje P. Dudon Prezydentem Kollegijum wyborczego Departamentowego niższéj Ligiery, zwołanego na d. 27. Lutego.

Monitor zawiera obszerny raport o działaniach wojennych, które Francuzi pod rozkazami Kapitana Gourbeyre z wyspy Bourbon przedsięwzięli na wyspie Madagaskarze przeciwko pokoleniowi Ovas, którego Królowa po kilka razy niepokoiła Francuzkie posiadłości. Kapitan Gourbeyre zdobył i zburzył w d. 16. Paździe. r. z. zamek Tamatave i zmusił Ovasów z wielką stratą do ucieczki. Ze strony Francuzów raniono tylko dwóch ludzi.

Sąd policyi poprawczéj w Kaen skazał tamecznego wydawcę Dziennika Pilote na 15dniowe więzienie i zapłacenie 500 fr. kary pieniężnéj, z powodu potwarzy, iż teraźniejszego Ministra Guernon de Ranville obwiniał, jakoby ten w r. 1817 będąc Prezydentem Kollegijum wyborczego fałszywe kartki z głosami podsuwał.

Sprawa Maubreuila przeciwko liście cywilnéj, Xięciu Talleyrandowi, P. Vitrolles i P. Roux Laborie wprowadzoną została na nowo w pierwszéj izbie sądu pierwszéj instancyi. Na uprzedniém posiedzeniu wniósł P. Germain na oświadczenie nieobecności przeciwko liście cywilnéj, P. Talleyrand, P. Vitrolles i P. Roux Laborie, którzy żadnego pełnomocnika nie zostawili. Sąd, nie chcąc ich uznać za nieobecnych, odłożył sprawę do dnia 14. dla posłuchania względem tego żądania, wniosku adwokata królewskiego. Tą razą PP. Vitrolles i Roux Laborie mieli adwokatów. P. Germain wniósł na oświadczenie nieobecności przeciwko liście cywilnéj i Xięciu Talleyrand. Atoli adwokat królewski mniemał, iż listy cywilnéj nie można nigdy zaocznie sądzić, ponieważ jéj bronią zawsze adwokaci królewscy. Wniósł ón na sześcioniedzielne odroczenie. Sąd oświadczył się przeciwko wnioskowi adwokata królewskiego i uznał listę cywilną i P. Talleyranda za nieobecnych i sprawa została na rejestrze umieszczona.

Dzień. Correspondent, wychodzący w Paryżu, redagowany w najlepszym duchu, wyraża pod d. 9. t. m.: Margr. Weld, Szufragan Kanady, znajdujący się na teraz w Rzymie, wyniesiony został na godność Kardynała. (Mianowanie jego ogłoszone będzie na następnym konsystorzu.) Katolicy angielscy będą mieli tym sposobem rzecznika w swoich potrzebach między Xiążętami Kościoła i przy Ojcu Ś. Wybór Papieża nie mógł na godniejszego paść męża. Margr. Weld należy do najznamienitszych i najszanowniejszych rodzin angielskich; od dawna mieszkał ón w Kanadzie, któréj mieszkańców przez swoje cnoty i pobożność zbudował; utraciwszy przez śmierć małżonkę i zaopatrzywszy wszystkie dzieci, poświęcił się stanowi duchownemu i po przywróceniu Królestwa wyświęcony został w Paryżu. Jestto mąż w pełnéj działalności i sile może i Kościołowi ważne przynieść usługi.

Portugalija.

Kuryjer angielski zawiera z Lizbony z d. 21. Stycznia: W d. 15. udali się Magnaci Państwa

wraz z członkami ciała dyplomatycznego, znajdującego się na teraz w Lizbonie, do pałacu Queluz, dla oświadczenia Dom Miguelowi swojego żalu z powodu śmierci jego matki, zmarłéj Królowéj.

Gazety Londyńskie umieściły następujący okólnik Konsula zjednoczonych Stanów Ameryki północnéj, P. Brant, który względem kroków swoich u Dom Miguela, dla uzyskania amnestyi, i skutku onychże wydał go do innych w Lizbonie rezydujących Konsułów: »Mości Panowie! Ponieważ już wiele uczyniono dla osiągnienia amnestyi od tutejszego Rządu, sądziłem, że zjednoczone Stany, przez prezentowanie się moje u Króla Dom Miguel, w skutek odnowienia moich listów wierzytelnych, nie powinny opuszczć podanéj sposobności ku osiągnieniu pożądanego celu, i że za porozumieniem się z P. Mackenzie (angielskim jeneralnym Konsulem) dozwolą mi w przemowie mojéj dotknąć tego przedmiotu. Stosownie do tego tak przemówiłem do Króla: Ponieważ W. K. Mść ożywiony jesteś najszlachetniejszém uczuciem, przeto życzysz sobie nadewszystko o ile być może przyspieszyć środki, zdolne ułagodzić zgubne skutki namiętności obudwóch politycznych stronnictw, przez które tyle rodzin pogrążonych jest w smutku i frasunku, a to aby w osobie W. K. M. połączyć owę zupełną miłość Jego poddanych, a przeto Jego potęgę ustalić. — Król Jmć odpowiedział mi: »»Bądź WPan przekonany, iż wszystkie moje starania do tego dążą, aby publiczny głos uspokoić, i złemu pochodzącemu z walki rozmaitych stronnictw skutecznie zapobiedz.«« (Przemowę moję jakoteż odpowiedź Króla udzieliłem jak zwykle Wicehrabiemu de Santarem, Ministrowi spraw zewnętrznych).«

Powietrze, szczególniéj w południowéj Portugalii tak było zimne jak w Hiszpanii i we Francyi; rzeki pozamarzały, i mnóstwo ryb znajdowano uspionych pod lodem. W saméj Lizbonie podług listów z tamtąd, widać było w Styczniu lód na otwartych miejscach.

Brazylija.

Monitor donosi z Bahii z d. 12. Grudnia: »W Rio zaszły odmiany Ministrów: Marg. Barbacena został Ministrem Skarbu, Calmon spraw zewnętrznych, Hr. Rio Pardo Ministrem wojny, Caravella Ministrem spraw wewnętrznych, Mar. Paranagua marynarki, a Wicehrabia d'Alkantara Ministrem sprawiedliwości. Wyjąwszy Hr. Rio Pardo wszyscy Ministrowie są krajowcami. Nadmieniają także o dwóch przyjętych prośbach o uwolnienie od służby: Wicehr. Camamont, Prezydenta w Bahii i prywatnego Sekretarza Cesarza Jmci Francisco Gomez da Silva di Chalos. W ostatnich dniach przybyło kilku znamienitych cudzoziemców, mianowicie, Baron Palença, nadzwyczajny Poseł i pełnomocny Minister rossyjski. NN. Cesarstwo przyjęli go na uroczystém posłuchaniu, po którém Poseł ten udał się do młodéj Królowéj portugalskiéj. Pułkownik francuzki Bracq przyjęty był przez NN. Cesarstwo z największą życzliwością. Przybył także Poseł z Monte Video. W Buenos Ayres osiadło blisko tysiąc pięć set Anglików, powiększéj części kupców, a od kilku miesięcy przybyło także prawie tysiąc pięć set tych wyspiarzy do Monte Video, gdzie kupują wielkie dobra i osiadają, jak gdyby w swoim własnym znajdowali się kraju.«

Ameryka.

Ostatnie okręty przybyłe z Mexyku do Nowego Yorku przywiozły nowe wiadomości o poruszeniach wojennych przeciwko tamecznemu rządowi. Jenerał Bustamente, Wiceprezydent Mexykański, stojący z wojskiem odwodowem w Xalapa, wydał odezwę, oświadczając, że chce reformować rząd, jak się zdaje w związku z wojskiem w Yukatan i Tobasko, które się za centralnym rządem ogłosiło. Aby zamiary swoje przywiodł do skutku, wyruszył ku stolicy. Różne miasta i wsie, przez które szedł, wydały akta na jego korzyść; lecz skoro je opuścił, oświadczyły się znowu za Guerrerem. Jedynie tylko Puebla jest mu przychylna. Guerrero ofiarował swoję nadzwyczajną władzę złożyć i miał wyruszyć na czele wojska, drogą do Puebla przeciwko zbuntowanemu Wiceprezydentowi. Nawet Santana w manifeście swoim oświadczył, iż chce Guerrera na prezydenturze utrzymac i zapewnie Bustamente będzie musiał ustąpić bez krwi przelewu. Guerrero ma 6000 ludzi, Santana 2000, a wojsko Bustamenta równie nie będzie jak się zdaje więcéj nad 2000 ludzi wynosić.

WIDOWISKA we LWOWIE.

Teatr niemiecki. — Dziś: Na korzyść artysty dramatycznego Fryderyka Recke po pierwszy raz: *Der Schleichhändler*, oder: *Die Brand-Ruinen bei Boza.* Grosses, neues romantisches Schauspiel in 5 Aufzügen, von J. Kupelwiser.

Jutro: *Der Alpenkönig und der Menschenfeind.* Romantisch-komisches Original-Zauberspiel in 2 Aufzügen von Ferdinand Raimund.

Redaktor: Mikołaj Michalewicz; — Drukiem: Piotra Pillera.